

Вікторія Вощенко

ВОЩЕНКО Вікторія Юрївна – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри українознавства, культури та документознавства Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. Сфера наукових інтересів – історія філософії, соціальна філософія та філософія історії.

ТРАНСФОРМАЦІЇ ЛОКАЛЬНИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Розглядається проблема взаємодії локальних цивілізацій у сучасному глобальному просторі. Зазначається, що політичні, соціально-економічні та духовно-культурні трансформації окремих соціокультурних спільнот пов'язані із стрімким розгортанням процесів світової глобалізації.

***Ключові слова:** локальна цивілізація, глобалізація, техногенна цивілізація, традиційне суспільство, суспільна трансформація.*

Динаміка суспільно-культурного розвитку людства на сучасному етапі зумовлюється процесами глобалізації, що здійснюють безпосередній вплив на всі країни світу і призводять до різноманітних трансформацій в усіх сферах життєдіяльності окремих цивілізацій. Під трансформацією потрібно розуміти процес набуття суспільством нових рис, які відповідають вимогам часу, а також перетворення сутнісних компонентів соціуму, всіх сфер суспільного життя. Оскільки теорія трансформації пояснює динаміку суспільства, всі інші концепції соціальних змін вимагають зіставлення. Так, циклічні теорії, синергетична теорія, теорія постіндустріального суспільства, теорія інформаційного суспільства, теорія суспільства стійкого розвитку, теорія суспільства ризику, теорія світ-системного підходу та інші теорії в різних аспектах можуть бути корисними для розуміння трансформаційних явищ у сучасному світі.

Проблему трансформацій сучасних локальних цивілізацій як фактору процесів глобалізації у власних дослідженнях розглядають вітчизняні та зарубіжні науковці. У даному контексті, на нашу думку, доцільно виокремити три підходи у дослідженні цього питання.

© В. Ю. Вощенко, 2015

Так, перша група дослідників об'єднує вчених, які у своїх наукових роботах акцентують увагу на проблемах постіндустріального (інформаційного) суспільства і пов'язують чинники соціальних трансформацій з інформаційними революціями, динамічним інформаційно-технологічним розвитком. У даному контексті варто відзначити таких науковців, як І. Ханін, М. Кастельс, А. Ракитов, К. Шенон, Б. Єрасов, І. Сазонець.

Зокрема І. Ханін вважав інформаційні революції цивілізаційними змінами світогосподарського розвитку, що ввели нові «правила гри» не лише в технологічну і виробничу сфери, а й у соціальне та культурне життя суспільства. Науковець досліджував питання інформаційно-технологічних передумов формування постіндустріального суспільства [9].

Б. Єрасов зазначав, що в інформаційному суспільстві більш інтенсивно, ніж в індустріальному суспільстві, відбувається розпадання соціуму на два класи. Це клас інтелектуалів, носіїв знань, і клас тих, хто не входить у нову інформаційну економіку, панівним товаром якої стає інформація з надкоротким життєвим циклом [3].

До другої групи науковців належать дослідники соціально-економічних і політичних аспектів, які пов'язані із процесами глобалізації у сучасному світі. Серед учених даного напрямку потрібно відзначити таких, як І. Абдулаєв, Ю. Яковець, Л. Герасіна, В. Кривцова, Л. Моїсєєв, В. Корецький.

І. Абдулаєв вважав, що технологічний уклад можна визначити як цілісну стійку сукупність сполучених виробництв, у рамках якої відбувається замкнений макроекономічний цикл, що складається з видобутку первинних виробничих ресурсів, всіх стадій їх переробки і випуску відповідних кінцевих продуктів. Його ядром виступає система базисних технологій, застосовуваних протягом тривалого часу в більшості галузей економіки. Він у своїх дослідженнях виокремлює шість технологічних укладів у хронологічній послідовності з кінця XVII до початку XXI століття [1, с. 7].

Проблему формування п'ятого покоління локальних цивілізацій як відповідь на уніфікуючу небезпеку глобалізації розглядав Ю. Яковець. Він зазначав, що незахідні цивілізації, які відчувають реальну загрозу своєму майбутньому, протистоятимуть уніфікаційним тенденціям посиленням цивілізаційної різноманітності [10, с. 30].

Третя група об'єднує науковців, які, досліджуючи питання трансформацій локальних цивілізацій на сучасному етапі, на перший план виносять питання національно-культурного та релігійного розвитку цивілізаційних утворень. Тут потрібно назвати таких дослідників, як Ю. Павленко, О. Андрєєва, Д. Муза, В. Смолянук, Т. Махаматов, Ф. Лазарєв, В. Погосян, В. Косміна, А. Селєзньов.

На думку В. Смолянюка, найістотніші конфлікти майбутнього розгорнуться вздовж ліній розлому між цивілізаціями, адже: міжцивілізаційні відмінності фундаментальніші, ніж відмінності між політичними системами або ідеологіями; посилюється взаємодія між цивілізаціями; слабшає роль держав-націй як джерел ідентифікації особистості та соціальної групи; Захід перебуває на вершині своєї могутності; культурні особливості та відмінності менше піддаються змінам, аніж економічні та політичні; посилюється економічний регіоналізм [6, с. 26-27].

Т. Махаматов, досліджуючи культурно-історичний розвиток, викремлював риси, притаманні, на його думку, локальним цивілізаціям. До них він відносив: визначений спосіб історичного формування, еволюції й відтворення духовної й матеріальної культури конкретно-історичної людської спільноти; певне світосприйняття й світорозуміння, яке історично склалося завдяки комплексу іманентних і зовнішніх причин [4, с. 111].

Як бачимо, обрана нами тема дослідження включає багато проблемних питань, пов'язаних із процесами, що відбуваються у сучасному світі й призводять до суперечливих наслідків, що мають позитивні та негативні сторони. Тому *метою* статті є дослідження соціально-економічних, політичних і духовно-культурних трансформацій сучасних цивілізацій як важливих факторів світових процесів глобалізації та визначення їх впливу на подальший розвиток окремих країн.

У першу чергу потрібно визначити, що варто розуміти під терміном «локальна цивілізація», з'ясувати доцільність його використання при дослідженні трансформацій цивілізаційних спільнот на сучасному етапі та можливість ототожнення з окремою країною чи групою країн.

Російський дослідник А. Селезньов так визначав локальні цивілізації: «Локальні цивілізації відрізняються одна від одної переважно специфікою економічного базису, соціально-класової структури й політико-правової надбудови, особливостями системи цінностей, що здійснюють істотний вплив на спосіб життя тих етносоціальних організмів, які входять до їх складу. У деякому смислі локальна цивілізація – особливий світ, що має свій особливий алгоритм функціонування й розвитку, котрий лише у кінцевому рахунку, а не безпосередньо задається характером економічних законів конкретної формації. Поняття конкретної локальної цивілізації фіксує істотно загальне у всіх організмів, що її складають, й разом із тим, особливе по відношенню до даної формації» [5, с. 7].

Як бачимо, локальні цивілізації представляють собою з одного боку, якісно відмінні й реально існуючі на планеті суспільні утворення, а з іншого, методологічного – це важливі категорії, що дозволяють

по-новому вивчати в діахронії (історично еволюційно) й синхронії (одночасно) структуру людського суспільства. Цивілізації можна визначити як стійкі системи засад для об'єднання людей, їх спільнот і культур, що спираються на домінуючу єдність технологій, інформацій і цінностей. Локальна цивілізація – це суспільна система, що поєднує в собі різні аспекти: загальноцивілізаційні, культурні, економічні, технологічні, ціннісні, комунікативно-інформаційні, етнопсихологічні, релігійно-етнічні та інші, що об'єднують людей (сім'ї, етноси, племена) та їх культури у єдине неповторне розмаїття людського світу [8, с. 44].

Особливістю локальної цивілізації як суспільної системи є відсутність у ній єдиного базисного «монофактора», оскільки спосіб виробництва як економічне підґрунтя сам залежить від структури взаємодії інших алгоритмів соціокультурної спільноти, у першу чергу культурних, ціннісних, етнопсихологічних факторів її розвитку. Зовні домінуюча роль базису у традиційних соціальних утвореннях (наприклад, стародавні цивілізації, що існували до нашої ери) змінюється у сучасних локальних цивілізаціях – унаслідок широкої глобалізації світових суспільних процесів – на домінування загальнокультурних, технологічних, комунікативно-інформаційних та етнопсихологічних цивілізаційних алгоритмів. Крім того, поза новими домінантами економічні процеси починають гальмуватися або відчувати особливу напругу, входячи у смуги постійних кризових станів.

У зв'язку з цим важливим є врахування того факту, що локальні цивілізації як обмежені у своєму існуванні часовими й просторовими рамками системи розвиваються циклічно, що передбачає можливість їх історичної неперервності у діахронічному плані розвитку, як ми бачимо у стародавніх цивілізаціях Сходу або доколумбової Америки. Кожна локальна цивілізація співіснує одночасно з іншими, що ми також спостерігаємо сьогодні, коли на земній кулі як мінімум десяток різних самобутніх соціокультурних спільнот – від найдавніших: китайської та індуїстської через західноєвропейську, російсько-православну, японську, арабо-ісламську до молодих африканської й американської.

Кожна локальна цивілізація як система відрізняється певною структурою, яка формувалась поступово, має своє генетичне коріння й зв'язки із попередніми стародавніми системами (наприклад, це можуть бути об'єднання первісних племен). Так, китайська, індуїстська, японська, арабо-ісламська цивілізації явно генетично успадковують алгоритм попередніх первісних етнічних спільнот. Такі соціокультурні утворення, як західноєвропейська, російська цивілізації несуть у собі генетичні коди суспільств стародавнього світу й античності. В економічному плані вони зберігають елементи попередніх систем; на-

приклад, формування банківської справи Європи XII – XVII століть засноване на запозиченні фінансового досвіду Стародавнього Риму. В епоху Ренесансу відроджуються загальноцивілізаційні, культурні та економічні цінності, проте вже на принципово іншому підґрунті.

Сучасні американські цивілізації (маються на увазі північноамериканська й латиноамериканська) у свою чергу генетично пов'язані із своєю «праматір'ю» – західноєвропейською цивілізацією, проте на сьогодні їх основа вже достатньо своєрідна.

Зауважимо, що в одних локальних цивілізаціях, наприклад, західноєвропейській, домінували фактори полісного розвитку країн Західної Європи. Цивілізація будувалась, спираючись на релігійно-ціннісне підґрунтя вселенської християнської церкви, що утворила єдиний духовний (католицизм), «інформаційний» (латинь) і культурний центр у Ватикані. Після хрестових походів церква й феодальні економічні інститути європейських країн змінюють свою економічну орієнтацію на накопичення земельної власності, поступово переходячи до нагромадження капіталу й розвитку капіталістичних відносин. У східних цивілізаціях загальноцивілізаційні, геополітичні й культурні фактори були зорієнтовані на розширення й закріплення земельної власності й у зв'язку з цим на домінанту державної влади, коли провідну роль відіграє контроль держави над економікою і капіталом.

Цивілізації характеризуються різною принциповою орієнтацією – традиційне суспільство, де основою є традиція, канон життєвого устрою і цілепокладання розвитку, і техногенне суспільство, де головне кредо існування визначається через постійну модернізацію. Якщо традиційне суспільство, як правило, є самодостатнім, на кшталт принципу натурального господарства і тому замкнуте саме на собі, то техногенне існує за рахунок зовнішніх джерел власного розвитку: ідеї, ресурси, так звана периферія (сировини і збуту). Даний критерій лежить в основі цивілізаційного поділу світу на Захід та Схід. При дослідженні проблеми міжцивілізаційного діалогу і перш за все виявлення його можливості важливо відзначити глибокі відмінності у суспільному менталітеті всередині кожного типу цивілізацій на основі іманентних особливостей макрочивілізацій Сходу і Заходу у їх діалектичній суперечності.

Сучасний період розвитку суспільства визначається прогресом техногенної цивілізації, яка активно поширюється на нові соціальні простори. Цей тип цивілізаційного розвитку сформувався у європейському регіоні, який ідентифікують із західною цивілізацією. Проте він реалізується у різних варіантах як на Заході, так і на Сході. Тому використовується поняття «техногенної» (постіндустріальної, інформаційної) цивілізації, оскільки її найважливішою ознакою є приско-

рений науково-технічний прогрес. Технічні, а потім і науково-технічні революції роблять техногенну цивілізацію динамічним суспільством, породжуючи упродовж життя декількох поколінь радикальні зміни соціальних зв'язків – форм людського спілкування. Потужна експансія постіндустріальної цивілізації на весь світ призводить до її зіткнення із традиційними суспільствами. Деякі з них були поглинені, інші, зазнавши впливу західної технології та культури, зберігали самобутність. У свій час британський філософ А. Тойнбі наводив приклади, коли позитивні явища Західного світу виявлялись негативним надбанням постколоніальних країн (запровадження інституту демократичного правління в африканських країнах здійснило руйнівний вплив на формування політичної системи ряду країн Африки) [7, с. 474]. Глибинні цінності техногенної цивілізації формувалися історично, їх передумовами були досягнення культури античності та європейського середньовіччя, які розвинулися в епоху Реформації та Просвітництва і визначили систему ціннісних пріоритетів культури. Людина розумілася як активна істота, яка перебуває в діяльному відношенні до світу. Перетворення та підкорення нею природи було головним у культурі техногенної цивілізації на всіх етапах історії й до сучасності. Перетворююча діяльність розглядається як головне призначення людини. Причому активний ідеал ставлення індивіда до природи поширювався й на сферу соціальних відносин. Особливості техногенної цивілізації передбачають можливість особи включитися в різноманітні соціальні товариства та корпорації. Людина стає суверенною особистістю тільки тому, що вона не пов'язана з тією або іншою становою структурою, а може вільно будувати свої стосунки з іншими людьми, впливаючись у різні спільноти, підтримуючи ті чи інші культурні традиції. Пафос перетворення світу зумовлював особливе розуміння влади, сили, панування над природними та соціальними обставинами. Відношення особистісної залежності не домінують в умовах техногенної цивілізації (хоча можна знайти багато ситуацій, в яких панування здійснюється як сила безпосереднього примушування однієї людини іншою) та підлягають новим суспільним зв'язкам. Їх суть визначена загальним обміном результатами діяльності, які набувають форми товару. Влада та панування в цій системі відносин передбачають володіння та присвоєння речей, здібностей людини, інформації тощо. Важливою складовою в системі здобутків техногенної цивілізації є особлива цінність наукової раціональності, науково-технічного погляду на світ, яка створює впевненість у тому, що людина здатна, контролюючи зовнішні обставини, раціонально, науково перетворювати природу та будувати соціальне життя.

Не дивлячись на увесь спектр сучасних міжцивілізаційних проблем і протиріч, пов'язаних із геополітичними, геоекономічними і геокультурними інтересами як окремих держав (наприклад, США), так і блоків та співтовариств (наприклад, Європейська спільнота, Організація Ісламського співробітництва (ОІС), Організація Африканської Єдності (ОАЄ) та інші), в умовах міжнародних відносин, що глобалізуються, тим не менш існують об'єктивні передумови для позитивного розвитку діалогу між Сходом і Заходом як макроцивілізаціями і відмінними один від одного типами культур.

Ці передумови закладені у самій природі та логіці розвитку цих світових цивілізацій – техногенність, антропоцентричність, раціоналізм, орієнтація на умовну реальність як «система координат» поступу Заходу, з одного боку, і екофільність, одухотвореність, теоцентричність, ірраціоналізм, орієнтація на безумовну реальність як мотиваційна особливість розвитку Сходу. Означені передумови здатні у сучасному світі трансформуватися на взаємодоповнюючі елементи іманентно відмінних макрокультур.

Для реалізації можливості такого позитивного розвитку світової цивілізації варто розглядати дилему взаємодії макроцивілізацій не з позиції парадигми конфлікту – інтересів або цінностей, а з точки зору парадигми взаємовпливу цивілізацій. Досягнення такого «гуманістичного діалогізму» може стати можливим за умови подолання певного соціокультурного егоцентризму, тобто більш позитивного й відкритого підходу один до одного.

При дослідженні питання щодо трансформацій і взаємодії локальних цивілізацій необхідно враховувати дві тенденції цього процесу – глобалізм (у його негативних аспектах для самозбереження й виживання локальних національних цивілізацій) і так званий традиціоналізм – як протидія, протистояння, деяка імунна реакція традиційних східних суспільств на глобалізаційні процеси. Крайньою формою такої конфронтації може бути екстремізм – релігійний, націоналістичний та інші. Ці негативні тенденції властиві як для Заходу, так і для Сходу.

Прагнення до глобалізації в області комунікації та інформації, виробництва, масової культури, системи суспільних цінностей з боку західного суспільства виходить з експансіоністського характеру цивілізації Заходу, що склався історично. Цей цивілізаційний експансіонізм мав своє коріння в історії Римської імперії та відновився на новому якісному рівні в інших масштабах у період Великих географічних відкриттів і тривав упродовж декількох століть, включаючи епоху колоніалізму та імперіалізму, коли Схід відіграв роль «периферії» у світовій капіталістичній системі. У зв'язку з цим сучасний процес глобалізації можна роз-

глядати як явище продовження класичного розвитку Заходу на якісно новому рівні внаслідок об'єктивної обумовленості останніх завоювань цивілізації. Це явище стало можливим завдяки досягненню суспільством принципово нового рівня технологізації та інформатизації.

Глобальна цивілізація ніби «відриває» людину від традиційних культурно-історичних основ, «переносючи» її у світ квазікультури, що є однією з головних суперечностей між інформаційною (техногенною) та локальними цивілізаціями. З одного боку, з розвитком інформаційних технологій зростають прозорість світу, швидкість та обсяги передачі інформації між елементами світової системи, з'являється ще один інтегруючий світовий фактор. А з іншого, – це загроза національним традиціям, які сприяють самодостатньому інерційному розвитку окремих елементів (тобто локальних цивілізацій) [2, 147]. Інтеграція призводить до поступового розмивання регіональних і культурно-історичних основ окремих цивілізацій.

На думку Ю. Яковця, процес глобалізації впливає на долю локальних цивілізацій у двох напрямках. Один із них відтворює сутність нині переважаючої моделі глобалізації під егідою та в інтересах західних цивілізацій, – передусім північноамериканської (до якої фактично перейшло світове лідерство) та західноєвропейської, що переживає процес трансформації в цивілізаційну єдність у формі Європейського Союзу. Якоюсь мірою до лідерів приєднується Японська цивілізація, яка, проте, багато в чому втратила свої лідируючі позиції. ТНК, штаб-квартири яких розташовані у західних та японській цивілізаціях, використовують свою могутність для підпорядкування й уніфікації інших цивілізацій за західним зразком. Кінцевим результатом реалізації цього процесу може стати поглинання локальних цивілізацій глобальним надсуспільством. Цивілізація не є сталою та незмінно у просторі і часі, вона здатна поступово змінюватися і трансформуватися. Найзначніша в історії людства Західноєвропейська цивілізація у другій половині ХХ століття почала поглинатися соціальною організацією вищого рівня – об'єднанням західних країн «в єдині наднаціональні блоки, у наднаціональні надсуспільства, у глобальне надсуспільство» [10, с. 29].

Таким чином, у ХХІ столітті історичний розвиток і трансформації локальних цивілізацій проявляються в тому, щоб з огляду на глобалізацію та модернізацію подолати вузькість регіональних цивілізацій, побудувати сучасну за своєю природою цивілізацію – глобальну. Проте залишається проблема збереження самобутності та унікальності кожної соціокультурної спільноти, без чого розвиток і прогрес світової цивілізації поступово послабить свою динаміку. Суцільне поглинання техногенною цивілізацією традиційних суспільств лише загострить

конфлікт і ускладнить пошуки діалогу між двома світовими макророзвитками – Східною та Західною. Подальші дослідження будуть присвячені питанням позитивної глобалізації, яка сприятиме обміну культурно-історичним досвідом і подоланню конфліктів між окремими локальними цивілізаціями.

Література

1. *Абдуллаев И.* Информационное общество и глобализация: Критика неолиберальной концепции / И. Абдуллаев. – Ташкент : изд-во «Фанва технология», 2006. – 191 с.

2. *Бритков В., Дубовский С.* Информационные технологии в национальном и мировом развитии / В. Бритков, С. Дубовский // *Общественные науки и современность*. – 2000. – № 1. – С.146-150.

3. *Ерасов Б.* Унификация мира. Глобализация подрывает жизнеспособность незападных цивилизационных структур / Б. Ерасов [Электронный ресурс]. Режим доступа до тексту: www.val--s.narod.ru/gl_2.htm.

4. *Махаматов Т.* О диалоге цивилизаций / Т. Махаматов // *Вестник Финансовой академии*. – 2007. – № 1. – С. 109–115.

5. *Селезнёв А.* Всемирно-исторический процесс как взаимодействие цивилизаций / А. Селезнёв // *Философия и общество*. – 2003. – № 4 (33). – С. 5–15.

6. *Смолянюк В.* Зіткнення цивілізацій: міф чи реальність? / В. Смолянюк // *Людство на межі тисячоліть: діалог цивілізацій: Матеріали наук.-практ. конф.* 23.05.2003. – К. : Національна академія управління, 2003. – С. 24–31.

7. *Тойнби А.* Постижение истории: Пер. с англ. / Сост. Огурцов А.П.; Вступ. ст. Уколовой В.И.; Закл. ст. Рашковского Е.Б. – М. :Прогресс, 1996. – 608 с. (Историческая библиотека).

8. *Трофимова Р.* «Локальные цивилизаций» и взаимодействие в них культурных и экономических факторов / Р. Трофимова // *Вестник Финансовой академии*. – 2001. – №2. – С.43–50.

9. *Ханін І.* Інформаційно-технологічні передумови формування постіндустріального суспільства як концепції нової глобальної цивілізації / І. Ханін // *Ефективна економіка (електронне наукове фахове видання)*. – 2012. - № 9. [Електронний ресурс]. Режим доступу до тексту: www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1765.

10. *Яковец Ю. В.* Цивилизационные аспекты глобализации / Ю. Яковец // *Глобализация. Конфликт или диалог цивилизаций?* – М. : Издательский Дом «Новый век». Институт микроэкономики, 2002. – С. 23–33.

Вощенко В. Ю.

ТРАНСФОРМАЦИИ ЛОКАЛЬНЫХ ЦИВИЛИЗАЦИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ: СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ КОНТЕКСТ

Рассматривается проблема локальных цивилизаций в современном глобальном пространстве. Отмечается, что политические, социально-экономические и духовно-культурные трансформации отдельных социокультурных

сообществ связаны со стремительным развёртыванием процессов мировой глобализации.

Ключевые слова: локальная цивилизация, глобализация, техногенная цивилизация, традиционное общество, общественная трансформация.

Voschenko B. Yu.

TRANSFORMATION LOCAL CIVILIZATION AND GLOBALIZATION: SOCIO-PHILOSOPHICAL CONTEXT

In the article the problem of interaction between local civilizations in the contemporary global space. It is noted that political, socio-economic and spiritual-cultural transformation of the individual social and cultural communities associated with rapid deployment of globalization.

Given the definition of «transformation», which is a set of processes that determine the dynamics of social development of civilizations on the modern stage. The article gives a brief analysis of scientific research on the problems of interaction and confrontation of individual local socio-cultural communities.

Analyses the concept of «local civilization», the reasonability of its use in modern research on socio-cultural transformations of individual countries or group of countries United. Distinguished traits of local civilizations. It is proved that every socio-cultural community is dynamic and can undergo significant changes over time. Traced borrowing between individual civilizations of positive and negative signs.

Briefly describes the general tendencies of development of world civilizations. Identify important implications of globalization for the world in General and for some individual countries. It is proved that different civilizational community characterized by different fundamental orientation – traditional society, where the basis is the tradition, the Canon of life and the Foundation of development, and technological society, where the main credo of existence is determined through constant upgrading.

Research the issue of inter-civilizational dialogue and first of all identify its capabilities are marked by profound differences in the public mentality within each type of civilizations on the basis of features of development macrocells of East and West in their dialectical contradiction.

When researching the issue of transformation and interaction of local civilizations were considered two trends of this process – globalism and the so-called traditionalism.

The findings indicated that continuous absorption of technogenic civilization of traditional societies will only exacerbate the conflict and complicate the search for dialogue between the two world macrocells – Eastern and Western. Identified areas for further research that will focus on the positive of globalization that will facilitate the exchange of cultural and historical experiences and the overcoming of conflicts between local civilizations.

Keywords: local civilization, globalization, technological civilization, traditional society, social transformation.

Надійшла до редакції 17.05.2015 р.